

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ISSN 2076-586X

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ICV 2015: 53.99

**ВІСНИК
ЧЕРКАСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Виходить 18 разів на рік

Заснований у березні 1997 року

№ 15. 2016

Черкаси – 2016

ЗМІСТ

АФНАСЬЄВА О. С. Психологічні засади формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів зарубіжної літератури	7
БІЛОУС Н. П. Проблеми підготовки перекладачів для роботи в авіаційній галузі	12
БУДЯНСЬКИЙ Д. В. Змістова характеристика професійної діяльності викладача вищої школи та її можливості для розвитку риторичної культури	18
ГОРОХОВА Г. І. Особливості становлення і розвитку професійної кар'єри особистості в сучасному світі	26
ДЬОМІНА В. В. Білінгвізм майбутнього вчителя іноземної мови як діалог цінностей двох культури.....	32
ДУКА Т. М. Специфіка використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку	37
ЗОБЕНЬКО Н. А. Особливості використання мультимедійних технологій у вищій школі.....	43
ПАНАСЮРА Г. С. Сутнісна характеристика моделей системи післядипломної освіти в контексті розвитку дослідницької компетентності.....	48
PANCHENKO V. V. Alternative assessment methods in evaluation future foreign language teachers' learning achievements.....	55
ПАНЧЕНКО О. О. Форми організації дослідницько-експериментальної роботи з дітьми старшого дошкільного віку	61
ПРОЦЕНКО І. І. Формування професійно-творчих діалогових умінь студентів гуманітарних дисциплін у процесі евристичної діалогової взаємодії: результати експериментального дослідження	65
RYSINA M. YE., MARTYNENKO YE. V. Role of international educational links in the formation of world higher education system	73
СКРИПКА І. М., КОПИТІНА Я. М. Позанавчальна робота з фізичного виховання із учнями старших класів.....	79

changes before scientists new pedagogical tasks that is related to forming of culture of communication for the future teachers of foreign language. In the offered article a concept is exposed bilingualism, bilingual culture of communication and her feature, semantic descriptions and intercommunication are set. Determination of bilingualism is reasonable as a component of general culture of communication of future teacher necessary for an exchange information and experience between representatives by bilingual culture facilities of the mother and foreign tongues.

Purpose – study the problem of formation of bilingualism future foreign language teachers from the position values of a culture of dialogue.

Results. The specific of professional preparation of future teachers of foreign language consists in the necessity of realization of bilingual communication, effectiveness of that depends on the level of capture and ability to organize language co-operation communicative-language abilities. One of possible methods of forming of bilingual culture of communication is presented in the process of preparation of future teachers of foreign language to professional activity, that consists in the use of model of forming of communicative-language bilingual abilities.

Exactly this system of bilingual preparation allows by cognition of general acts the cultures of communication and specification of them basic positions determines the specific of bilingual communication, feature of the professionally-oriented expression in the process of capture of bilingual culture of communication a complex. Integration of languages and cultures assists authentication, classification, organization and estimation of objects of the surrounding world, facilitates adaptation of man in new cultural terms, helps organization and co-ordination of his activity, allows to get encouragement rightness of the actions from other members of language collectives.

Conclusion. Based on the analysis of contemporary foreign and domestic literature on bilingualism, bilingual communication and communication culture is evident that the problem of bilingual communication culture is almost covered in pedagogy and therefore needs to be.

Teaching science lacks theoretical justification of content and structure, methods, means and forms of education of bilingual communication culture, criteria, indicators and levels of politeness that is developed reveals that the lack of pedagogical problem. There is a need for a comprehensive approach to finding resources and mechanisms of formation of bilingual communication culture future teachers.

Key words: bilingualism; bilingual communication; bilingual culture of communication; culture; future teachers of foreign language; pedagogic; полікультурний простір; інтеграційні процеси.

Одержано редакцією 07.11.2016
Прийнято до публікації 21.11.2016

УДК 613:372

Дука Тетяна Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри психолого-педагогічної,
превентивної та інклюзивної освіти,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, Україна

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. Розкрито здоров'язбережувальні технології в поглядах учених сучасності. Визначено специфіку оптимізації оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку, змістом яких є засоби фізичної культури як найбільш доступні й оптимальні чинники формування і збереження здоров'я дошкільників. Схарактеризовано здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі сучасних дошкільних навчальних закладів, виокремлено дієві засоби здоров'язбереження в роботі з дітьми дошкільного віку. Обґрунтовано систему заходів, що

включає взаємозв'язок і взаємодію всіх чинників освітнього простору, які спрямовані на збереження здоров'я дитини дошкільного віку.

Ключові слова: здоров'я; здоров'язбережувальні технології; здоров'язбережувальна діяльність; здоров'язбережувальне середовище; здоровий спосіб життя; діти дошкільного віку; навчально-виховний процес; дошкільний навчальний заклад.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розбудови і реформування системи дошкільної освіти одним із найважливіших завдань є формування в дітей дошкільного віку ціннісного ставлення до власного здоров'я через упровадження в освітній процес дошкільного навчального закладу здоров'язбережувальних технологій. Нині завдання вихователів дошкільного навчального закладу і батьків полягає в тому, щоб закласти міцний фундамент здоров'я кожної дитини, сформувані майбутнє нашої держави через здорове суспільство.

Проте в останні десятиріччя спостерігається помітна тенденція до погіршення здоров'я дітей. До найбільш вагомих чинниками цього відносимо: неякісне харчування, зниження прожиткового рівня й медичного обслуговування, екологічні проблеми, прискорення темпу життя, зростання психологічного й емоційного навантаження та ін. Тому проблема збереження здоров'я дітей набуває особливої актуальності.

У державних документах, що регламентують стан дошкільної освіти, зокрема Базовому компоненті дошкільної освіти (2012 р.), Базовій програмі «Дитина» (2012 р.), Законах України «Про дошкільну освіту» (2001 р.), «Про охорону дитинства» (2002 р.), «Національній доктрині розвитку освіти» (2002 р.), «Концепції дошкільного виховання в Україні» (1993 р.) та ін., приділяється особлива увага впровадженню в освітньо-виховний процес дошкільного навчального закладу (ДНЗ) здоров'язбережувальних технологій, що дають можливість оздоровлення дітей дошкільного віку в цікавих формах, забезпечують їхній фізичний і розумовий розвиток. Як наслідок, серед головних завдань дошкільної освіти – організація освітнього процесу, за якої не лише зберігатиметься високий рівень розумової працездатності вихованців, а й зміцнюватиметься їхнє здоров'я. В умовах сучасного ДНЗ вихователі можуть впроваджувати різноманітні здоров'язбережувальні (оздоровлювальні й профілактичні) технології інноваційного характеру з урахуванням індивідуальних особливостей вихованців та опорою на співпрацю з батьками дошкільників.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років свідчить, що проблема здоров'язбережувальних технологій у зв'язку зі своєю актуальністю широко представлена в сучасних дослідженнях українських та зарубіжних вчених. Зокрема, О. Богініч, Н. Денисенко, О. Івахнота ін. вивчають поняття і класифікацію здоров'язбережувальних технологій. Також авторські розробки здоров'язбережувальних технологій представлені у працях О. Байер, Н. Букреева, Н. Семенова та ін. У працях Т. Бойченко, І. Брехмана, О. Дубогай, О. Іванашко, В. Оржеховської, С. Свириденко та ін. значну увагу приділено розгляду проблеми формування здорового способу життя молодого покоління. Питанням методичного забезпечення навчально-виховного процесу з формування здоров'я, визначення змісту та обсягу інформації, що адресована дошкільникам, підготовки вихователів щодо заявленої проблеми присвячено праці Т. Андрющенко, Т. Книш, Л. Лохвицької, В. Нестеренко, З. Плохій, С. Юрочкіної та ін.

Вітчизняні педагоги Е. Вільчковський, Т. Дмитренко, М. Єфименко та ін. значну увагу звертають на рухову активність дитини в педагогічному процесі дошкільного закладу як провідного засобу навчання дітей основних рухів, їхнього фізичного розвитку і різнобічного виховання.

Водночас залишається недостатньо вивченим питання специфіки використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку.

Метою статті є обґрунтування специфіки використання здоров'язбережувальних технологій в організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку на основі аналізу психолого-педагогічної літератури.

Виклад основного матеріалу. Нині проблема здоров'я та його збереження є однією з найактуальніших. Поняття «здоров'я» розглядається як важливий чинник соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Загальноприйнятим у міжнародному обігу є визначення «здоров'я», яке викладене у преамбулі Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (1948 р.): «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад» [1, с. 35]. В Україні здоров'я людини розглядається як одне з найголовніших немайнових благ, а статтею 3 Конституції України воно визначене найвищою соціальною цінністю [1, с. 36].

У працях Н. Денисенко визначено поняття «фізичне», «психічне», «соціальне» і «духовне здоров'я», які вживаються щодо дітей дошкільного віку [1, с. 37]. Власне здоров'я є умовою успішного росту і розвитку особистості, її духовного і фізичного вдосконалення, а в подальшому – багато в чому успішного життя.

Як зазначає Е. Вільчковський, «...у перші шість років життя фізичне виховання є основою всебічного розвитку дитини, адже в цей період закладається фундамент здоров'я, формується рухова підготовленість, виховуються такі людські риси, як сміливість, воля, витривалість, вміння діяти у злагоді з товаришами» [9, с. 5]. О. Богініч підкреслює, що «...здоров'я та загальний фізичний стан дитини є основою для розвитку певних можливостей її організму, в тому числі і розумових» [3, с. 11]. Н. Денисенко вважає, що «важливим чинником здоров'я дитини є гармонійний розвиток усіх фізіологічних систем. Забезпечити його може оптимальна, правильно організована рухова активність, що виконує роль своєрідного регулятора росту і зміцнення дитячого організму» [6, с. 13].

Науковцями доведено, що здоров'я людини тільки на 10-15 % залежить від медичного обслуговування, на 15-20 % – від генетичних чинників, на 20-25 % – від умов і способу життя, тому виховання шанобливого ставлення до здоров'я необхідно починати з раннього дитинства. Важливу роль у розв'язанні цієї соціальної проблеми повинні відігравати дошкільні навчальні заклади, які покликані в тісній єдності з родиною з раннього дитинства забезпечувати охорону життя, зміцнення здоров'я дітей, їхній усебічний і фізичний розвиток [1, с. 4].

«Здоров'язбережувальна технологія» – це система заходів, що включає взаємозв'язок і взаємодію всіх чинників освітнього середовища, які спрямовані на збереження здоров'я дитини на всіх етапах її навчання і розвитку [1, с. 41]. Відповідно до Концепції дошкільної освіти, у якій передбачено збереження й активне формування здорового способу життя і здоров'я вихованців, здоров'язбережувальні технології в роботі ДНЗ спрямовані на вирішення пріоритетного завдання сучасної дошкільної освіти – збереження, підтримки і збагачення здоров'я суб'єктів педагогічного процесу в дитячому садку: дітей, педагогів і батьків [2].

Метою здоров'язбережувальних технологій є забезпечення високого рівня (або збереження) здоров'я вихованців дитячого садка і виховання культури як сукупності усвідомленого ставлення дитини до здорового способу життя людини, валеологічної компетентності, що дозволяє дошкільнику самостійно й ефективно вирішувати завдання здорового способу життя і безпечної поведінки, надання елементарної медичної, психологічної самопомоги [8, с. 42].

Класифікація здоров'язбережувальних технологій у дошкільній освіті визначається науковцями (О. Богініч, Л. Гаращенко, А. Кошель та ін.) згідно з домінуванням цілей і розв'язуваних завдань, а також провідних засобів здоров'язбереження і здоров'язбагачення педагогічного процесу в дитячому садку [7]. Тому виокремлюємо такі види здоров'язбережувальних технологій:

1) медико-профілактичні технології, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я дітей під керівництвом медичного персоналу ДНЗ відповідно до медичних вимог і норм, з використанням медичних засобів (організація і контроль харчування дітей раннього і дошкільного віку, фізичного розвитку дошкільників; загартовування; організація профілактичних заходів у дитячому садку; організація здоров'язбережувального середовища);

2) фізкультурно-оздоровлювальні технології, що спрямовані на фізичний розвиток і зміцнення здоров'я дитини (розвиток фізичних якостей, рухової активності й становлення фізичної культури дошкільнят, загартовування, дихальна гімнастика, масаж і самомасаж, профілактика плоскостопості й формування правильної постави, оздоровлювальні процедури в різних середовищах (басейн, тренажери), формування звички до повсякденної фізичної активності й турботи про здоров'я в умовах спеціально організованих форм виховної роботи);

3) технології забезпечення соціально-психологічного благополуччя дитини, що сприяють психічному і соціальному здоров'ю дошкільника (підтримання емоційної комфортності й позитивного психологічного самопочуття дитини у процесі спілкування з однолітками і дорослими в дошкільному закладі та сім'ї) [8, с. 43];

4) технології здоров'язбереження й здоров'язбагачення, що спрямовані на розвиток культури здоров'я вихователів дошкільного навчального закладу [4].

До засобів реалізації здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку можна віднести: елементарні прийоми прищеплення здорового способу життя (оздоровлювальна, пальцева, коригувальна, дихальна гімнастика, самомасаж); реабілітаційні заходи (фітотерапія, кисневий коктейль, вітамінотерапія, ароматерапія, інгаляція, функціональна музика, лікувальна фізкультура, масаж, психогімнастика, тренінги); спеціально організована рухова активність дитини (фізкультхвилинки, заняття лікувальною фізкультурою, рухливі ігри, спортивні свята, тематичні свята здоров'я, пішохідні переходи, екскурсії).

Завдяки правильно організованій здоров'язбережувальній діяльності в дітей має сформуватися стійка мотивація до здорового способу життя, занять фізкультурою й життєвої активності. У зв'язку з цим персоналу ДНЗ слід працювати над тим, щоб здоров'язбережувальні технології підвищували результативність навчально-виховного процесу, формували в дітей, батьків і вихователів ціннісні орієнтації, що спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я [2].

Для успішної організації здоров'язбереження в умовах роботи з дітьми дошкільного віку необхідна цілісна система взаємопов'язаних кроків:

- навчання дітей елементарним прийомам здорового способу життя (оздоровлювальна гімнастика, ігри-релаксації, різні види масажу, елементи йоги, прищеплення гігієнічних навичок, найпростіші навички надання першої допомоги, фізкультхвилинки під час занять, функціональна музика, масові оздоровлювальні заходи);
- узаємодія з батьками (пропаганда здорового способу життя, консультації, індивідуальні бесіди, виступи на батьківських зборах, проведення спільних заходів);
- робота з педагогічним колективом (проведення семінарів-практикумів, виставок, консультацій, підготовка і відвідування занять, що спрямовані на здоров'язбереження, відвідування науково-практичних семінарів і конференцій);
- створення умов оздоровлювального і здоров'язбережувального середовища (придбання масажерів, тренажерів, спортивних снарядів, виготовлення обладнання для профілактики плоскостопості й порушення постави, підбір і розроблення оздоровлювальних комплексів) [5].

Тому умови ДНЗ мають сприяти зміцненню здоров'я дітей, їхньому гармонійному і фізичному розвитку. Спортивні майданчики й спортивні зали мають бути оснащені стандартним і нестандартним обладнанням, що необхідне для впровадження здоров'язбережувальних технологій. У кожній віковій групі повинні бути обладнані куточки рухової активності з урахуванням вікових особливостей, складений режим рухової активності, розроблена система загартовування з урахуванням сезону і можливостей ДНЗ (басейн, душ та ін.). У кожен вид діяльності повинні бути включені вправи, ігри, які спрямовані на зміцнення й збереження здоров'я дітей [7].

Окрім створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ мають бути дотримані відповідні умови щодо формування в дітей дошкільного віку позитивної мотивації до здорового способу життя: наповнювати навчально-виховний процес термінами, символами, атрибутами, традиціями культури здорового способу життя; на заняттях створювати позитивний емоційний фон; формувати в дітей активну позицію щодо освоєння валеологічних знань, умінь і навичок; вести облік індивідуальних психофізіологічних і типологічних особливостей дітей при організації здоров'язбережувальної діяльності та ін. [8, с. 41].

Висновки. Отже, застосування в роботі дошкільного навчального закладу здоров'язбережувальних технологій підвищить результативність освітнього процесу, сформує в дітей, педагогів і батьків ціннісні орієнтації, що спрямовані на збереження й зміцнення здоров'я з урахуванням індивідуального підходу до кожної дитини, позитивної мотивації до ведення здорового способу життя.

Список використаної літератури

1. Андришченко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Тетяна Костянтинівна Андришченко. – Київ, 2007. – 258 с.
2. Богиніч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / О. Л. Богиніч // Вісник Прикарпатського університету імені І. Франка. – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XVII-XVIII. – Педагогіка. – С. 191–199.
3. Богиніч О. Л. Створення здоров'язберігаючих технологій в дошкільному навчальному закладі / О. Л. Богиніч, Н. В. Левінець, Ж. Г. Петрова // Сучасні технології в дошкільній освіті України / упорядник І. І. Загарницька. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С. 14–25.
4. Воронцова Т. В. Навчання здоровому способу життя на основі життєвих навичок / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко. – Київ : Просвіта, 2007. – 246 с.
5. Гаращенко Л. В. Здоров'язбережувальні методики виховання у фізкультурно-оздоровчому процесі сучасного дошкільного закладу / Л. В. Гаращенко // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2011. – Вип. 1 (44). – С. 67–71.
6. Денисенко Н. Ф. Педагогічні умови активізації рухового режиму дітей 5-7 років в дошкільних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. Ф. Денисенко ; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 1994. – 25 с.
7. Івахно О. П. Використання здоров'яформуючих технологій у сучасному дошкільному навчальному закладі для дітей загального розвитку / О. П. Івахно // Гігієна населених місць : зб. наук. праць. – Київ, 2008. – Вип. 52. – С. 64–70.
8. Кошель А. П. Використання здоров'язбережувальних технологій у дошкільному закладі / А. П. Кошель // Розвиток концепції національної освіти С. Русової у сучасних умовах : Вісник № 135. – Серія : Педагогічні науки – С. 41–45. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.chnpu.edu.ua>.
9. Оптимізація фізичного розвитку дитини у вітчизняній системі освіти : монографія / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, А. В. Цось, Б. М. Шиян та ін. – Запоріжжя : ЗОІППО, 2010. – 250 с.

References

1. Andryushchenko, T. K. (2007). *Formation of value attitude to their own health in higher preschool age children*. Kyiv (in Ukr.)
2. Boginich, O. L. (2008). *The essence of healthy environment in lifestyle of preschool children*. Ivano-Frankivsk: Herald of Ivan Franko Carpathian university – Issue XVII-XVIII - Pedagogy (in Ukr.)

3. Boginich, O. L. (2008). *Creation of health keeping technologies in pre-school institution*. Kyiv: M. P. Dragomanov National pedagogical University (in Ukr.)
4. Vorontsova, T. V. (2007). *Teaching healthy lifestyle based on life skills*. Kyiv: Prosvita (in Ukr.)
5. Garashchenko, L. V. (2011). *Health keeping methods of education in sport - health process of a modern pre-school institution*. Rivne: Scientific notes of Rovno State Humanitarian University – Issue 1(in Ukr.)
6. Denisenko, N. F. (1994). *Pedagogical conditions of activization of motor regime of 5-7 years old children in pre-school insitutions*. Kyiv: Taras Shevchenko Kyiv University(in Ukr.)
7. Ivahno, O. P. (2008). *Using of health-forming technologies in modern pre-school institution for children of general development*. Kyiv (in Ukr.)
8. Koshel, A. P. *Using of health-keeping technologies in pre-school institution*. Retrieved from <http://visnyk.chnpu.edu.ua>.
9. Viltchkovsky, E. S., Denisenko, N. F., Tsos, A. V., & Shiyan, B. M. (2010). *Optimization of the physical development of children in the national education system: monography*. Zaporizhzhia: ZOIPPO (in Ukr.).

Abstract. *Duka Tetyana Mykolaivna. The specificity of using health-keeping technologies in work with preschool age children.*

Introduction. *At the present stage of development and reforming of preschool education one of the most important tasks is forming in preschool children a valuable attitude to their own health through the implementation into the educational process of kindergarten of health keeping technologies. Today the task of kindergarten teachers and parents is to lay a sturdy foundation for the health of each child, to shape the future of our State through a healthy society.*

So among the principles of providing success in the up-bringing and educating of children in kindergartens is taking into account the age and individual characteristics of each child, the need of improving the content, forms and methods in preschool educational institutions.

Purpose. *The article aims to study the specific of using health keeping technologies in the organization of educational and up-bringing process of preschool age children.*

Results. *Health-keeping activity in modern preschool educational institution provides using these kinds of health-keeping technologies: medical and preventive technologies for preserving and strengthening the health of children under the supervision of medical staff; sports and healing technologies aimed at physical development and strengthening of child's health (hardening, massage and self-massage, flat prevention and correction of posture, etc.) technology of providing of social and psychological well-being of the child provides mental and social health of preschoolers; health-keeping and health-enrichment and technology.*

Health-keeping successful organization in terms of kindergarten requires a complete system of interrelated steps: 1) teaching children basic techniques of healthy lifestyle (improving gymnastics, games, relaxation, massages, yoga elements, mass healing activities etc.); 2) interaction with parents (promotion of healthy lifestyle advice, individual interviews, speeches at parents meetings, organization of common events and etc.); 3) work with teaching staff (realization of seminars and workshops, consultations, leading and attendance classes aimed at health-keeping etc.); 4) creating conditions of health-keeping environment (acquisition massagers, simulators, manufacturing equipment for the prevention of flat feet and posture violation, etc.).

Favorable conditions for strengthening the health of children in applying health-keeping technologies are: standard and custom rigging equipment; in each age group must be equipped with motor activity corners; regime of physical activity, system of hardening considering the season and the capabilities of kindergarten.

Conclusion. *The application in the work of kindergarten of health keeping technologies will increase the efficiency of the educational process, to form in children, teachers and parents value orientations, directed on preserving and strengthening health, taking into account an individual approach to each child and positive motivation for healthy lifestyles .*

Keywords: *health, health-keeping technologies, health-keeping activities, health-keeping environment, healthy lifestyle, preschool children, the educational and up-bringing process, pre-school institution.*

Одержано редакцією 16.11.2016
Прийнято до публікації 30.11.2016